

De verschillende dimensies van de levensverwachting zonder lichamelijke beperkingen

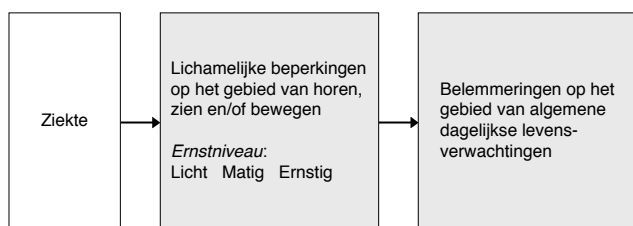
Jan-Willem Bruggink

De levensverwachting zonder lichamelijke beperkingen is een maat die aangeeft hoeveel jaren iemand naar verwachting nog kan leven zonder beperkingen op het gebied van horen, zien en bewegen. Deze maat zegt daarmee iets over de kwaliteit van iemands (resterende) leven. Het is echter ook een tamelijk grove maat. De mate waarin iemand beperkt is, is immers ook van belang bij de bepaling van de kwaliteit van leven. Betekent een beperking op het gebied van horen, zien of bewegen ook dat iemand belemmerd is in zijn mogelijkheden tot het verrichten van alledaagse handelingen?

1. Inleiding

Dit artikel beoogt meer detail aan te brengen in de statistiek over levensverwachting zonder lichamelijke beperkingen. Na een korte methodebeschrijving worden eerst de uitkomsten van de huidige 'standaardmethode' beschreven. Vervolgens gaat paragraaf 4 in op de *mate* waarin iemand beperkt is. Daarbij worden lichte, matige en ernstige beperkingen onderscheiden. De verschillende gradaties van beperkingen spelen een rol omdat een lichte lichamelijke beperking niet alleen een ander effect op iemands leven heeft dan een ernstige beperking, maar ook omdat een lichte beperking een voorspellende waarde heeft voor latere meer ernstige beperkingen en sterfte (Deeg, 2010). Paragraaf 5 gaat in op de verschillende types lichamelijke beperkingen. Daarbij wordt afzonderlijk gekeken naar beperkingen op het gebied van horen, zien en bewegen, omdat de verschillende types beperkingen het leven op verschillende manieren beïnvloeden. Zo nemen het verrichten van vrijwilligerswerk en het geven van informele hulp sterk af als er sprake is van bewegingsbeperkingen (Hoeymans et al., 2005). Ook zijn de verschillende types beperkingen op verschillende manieren te voorkomen of verminderen, bijvoorbeeld door staaroperaties, hoorapparaten of kunstheupen. Paragraaf 6 beschrijft in hoeverre mensen belemmerd zijn in het kunnen uitvoeren van zogeheten algemene dagelijkse levensverrichtingen, zoals aan- en uitkleden en traplopen. In het conceptuele model van het *disablement process*, ontwikkeld door Verbrugge en Jette (1994), kunnen deze belemmeringen in het kunnen uitvoeren van algemene dagelijkse levensverrichtingen volgen op het hebben van lichamelijke beperkingen.

Conceptueel kader (naar: Verbrugge en Jette, 1994)

2. Methode

Om de levensverwachting zonder lichamelijke beperkingen te kunnen berekenen wordt eerst de 'gewone' levensverwachting bepaald. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van bevolkings- en sterfteaantallen uit de Gemeentelijke Basisadministratie. Door leeftijdsspecifieke sterftekanalen te berekenen, voor mannen en vrouwen afzonderlijk, kan de levensverwachting worden bepaald. Om vervolgens van deze levensverwachting te komen tot de levensverwachting zonder lichamelijke beperkingen, zijn er per leeftijdsgroep en geslacht prevalenties van lichamelijke beperkingen nodig. Met de term 'prevalentie' wordt het aandeel mensen met een bepaald kenmerk, hier het hebben van een lichamelijke beperking, bedoeld. Deze prevalenties worden bepaald op basis van gegevens uit de Gezondheidsenquête van het Centraal Bureau voor de Statistiek. De prevalenties maken het mogelijk de levensverwachting op te delen in een gedeelte met en een gedeelte zonder lichamelijke beperkingen. Deze werkwijze staat bekend als de methode van Sullivan (Jagger, 2007). De (beperkingsvrije) levensverwachting die met deze methode bepaald wordt, geeft de gemiddelde (beperkingsvrije) levensduur weer onder de voorwaarde dat de leeftijdsspecifieke kansen op sterfte en op beperkingen constant blijven. Als de kansen op sterfte of lichamelijke beperkingen afnemen, bijvoorbeeld door medische ontwikkelingen, zal de daadwerkelijke (beperkingsvrije) levensduur groter zijn.

Omdat cijfers over levensverwachting zonder lichamelijke beperkingen onder andere afhankelijk zijn van enquêtegegevens, gelden voor de uitkomsten onzekerheidsmarges. De marges rond de uitkomsten zijn in de meeste gevallen minder dan plus en min één jaar. De Gezondheidsenquête wordt niet afgenomen onder personen die leven in een institutioneel huishouden (bijvoorbeeld bewoners van verpleeg- en verzorgingshuizen). Dit leidt tot een kleine overschatting van de levensverwachting zonder lichamelijke beperkingen, omdat het aannemelijk is dat geïnstitutionaliseerde mensen vaker beperkt zijn dan hun leeftijdsgenoten in particuliere huishoudens.

Binnen de Gezondheidsenquête wordt bij de meting van lichamelijke beperkingen aangesloten bij de indicator van de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling). De hier gebruikte OESO-indicator is gebaseerd op twee vragen over beperkingen op het gebied van horen, twee vragen over visuele beperkingen en drie vragen over beperkingen in de bewegelijkheid:

- kunt u een gesprek volgen in een groep van 3 of meer personen (zo nodig met hoorapparaat)?
- kunt u met één andere persoon een gesprek voeren (zo nodig met hoorapparaat)?
- zijn uw ogen goed genoeg om de kleine letters in de krant te kunnen lezen (zo nodig met bril of contactlenzen)?
- kunt u op een afstand van 4 meter het gezicht van iemand herkennen (zo nodig met bril of contactlenzen)?

- kunt u een voorwerp van 5 kilo, bijvoorbeeld een volle boodschappentas, 10 meter dragen?
- kunt u als u staat, bukken en iets van de grond oppakken?
- kunt u 400 meter aan een stuk lopen zonder stil te staan (zo nodig met stok)?

Volgens de OESO-indicator zijn mensen lichamelijk beperkt als ze hebben aangegeven minstens één van de bevraagde activiteiten niet, of alleen met veel moeite, te kunnen uitvoeren. Respondenten die aangeven de activiteiten zonder of met enige moeite te kunnen uitvoeren, worden als niet beperkt geclassificeerd.

In de Gezondheidsenquête worden deze vragen niet gesteld aan kinderen tot 12 jaar. Bij de berekening van de levensverwachting zonder lichamelijke beperkingen wordt aangenomen dat deze beperkingen bij jonge kinderen niet voorkomen. Daarmee wordt de levensverwachting zonder lichamelijke beperkingen iets overschat, omdat er in werkelijkheid een klein aantal kinderen zal zijn dat wel lichamelijk beperkt is.

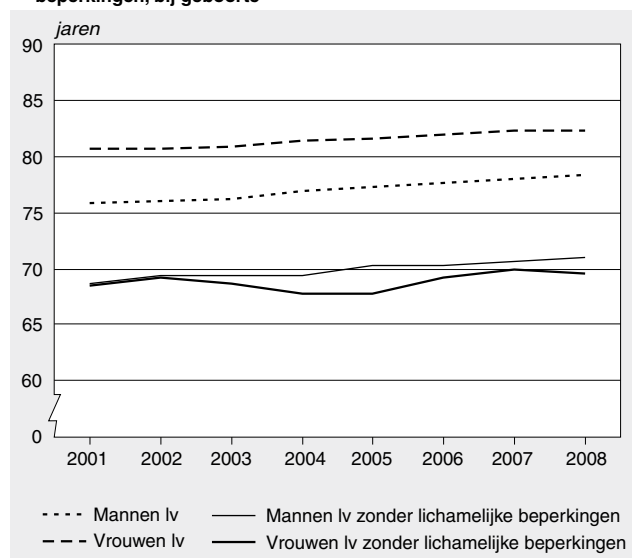
3. Levensverwachting zonder lichamelijke beperkingen volgens standaardmethode

Gebruik makend van de hiervoor beschreven 'standaardmethode' was in 2008 de levensverwachting zonder lichamelijke beperkingen voor mannen bij geboorte 70,9 jaar. Hun totale levensverwachting was 78,3 jaar (*grafiek 1*). Vrouwen hadden in 2008 bij geboorte een levensverwachting zonder lichamelijke beperkingen van 69,5 jaar en een totale levensverwachting van 82,3 jaar. Vrouwen leven dus een groter gedeelte van hun leven met een of meerdere lichamelijke beperkingen.

Tussen 2001 en 2008 zijn de totale levensverwachting en de levensverwachting zonder lichamelijke beperkingen licht toegenomen, vooral bij mannen.

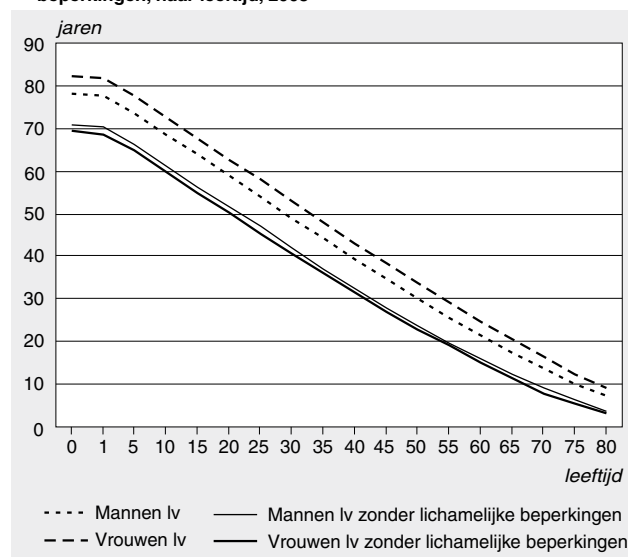
Met het oplopen van de leeftijd neemt de (beperkingsvrije) levensverwachting af (*grafiek 2*). In 2008 konden mannen

1. Levensverwachting (lv) en levensverwachting zonder lichamelijke beperkingen, bij geboorte

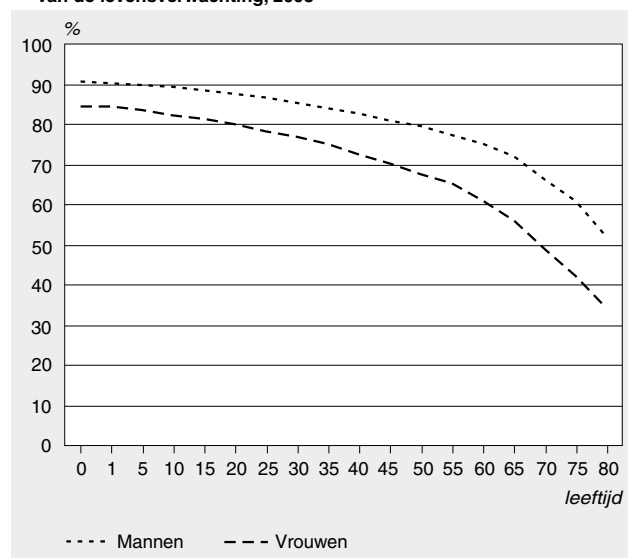
op de leeftijd van 65 jaar gemiddeld nog 17,3 levensjaren tegemoet zien, waarvan 12,4 zonder lichamelijke beperkingen. Vrouwen van die leeftijd hadden gemiddeld nog een levensverwachting van 20,5 jaar en een beperkingsvrije levensverwachting van 11,4 jaar.

2. Levensverwachting (lv) en levensverwachting zonder lichamelijke beperkingen, naar leeftijd, 2008

Door de beperkingsvrije levensverwachting uit te drukken als percentage van de totale levensverwachting wordt duidelijk welk deel van het resterende leven een gemiddeld persoon van een bepaalde leeftijd nog zal doorbrengen zonder lichamelijke beperkingen. Het aandeel beperkingsvrije jaren binnen de levensverwachting neemt af met het oplopen van de leeftijd (*grafiek 3*). Een 70-jarige vrouw had in 2008 bijvoorbeeld nog een levensverwachting van 16,4 jaar en een levensverwachting zonder lichamelijke beperkingen van 8,0 jaar. Gemiddeld zullen 70-jarige vrouwen dus 49 procent van hun resterende leven zonder beperkingen doorbrengen. Op 30-jarige leeftijd is dit aan-

3. Levensverwachting zonder lichamelijke beperkingen als percentage van de levensverwachting, 2008

deel nog 77 procent. Bij mannen liggen de aandelen beperkingsvrije jaren hoger, maar ze vertonen met het oplopen van de leeftijd een zelfde dalend patroon.

4. Uitsplitsing naar niveau: licht, matig en ernstig

Zoals gezegd kent de standaard werkwijze voor het bepalen van de levensverwachting zonder lichamelijke beperkingen een eenduidige indeling: iemand is wel of niet lichamelijk beperkt. Informatie over de ernst van die beperking wordt niet meegenomen, hoewel informatie hierover wel beschikbaar is uit de antwoordcategorieën van de gebruikte enquêtevragen naar beperkingen. Als die informatie wel wordt meegenomen, kan de levensverwachting zonder lichamelijke beperkingen worden verfijnd. Er kan een onderscheid worden gemaakt tussen lichte, matige en ernstige lichamelijke beperkingen.

Met inachtneming van de ernst van de beperking

Antwoordcategorie	Mate van lichamelijke beperking
Ja, zonder moeite	Niet lichamelijk beperkt
Ja, met enige moeite	Licht lichamelijk beperkt
Ja, met grote moeite	Matig lichamelijk beperkt
Nee, dat kan ik niet	Ernstig lichamelijk beperkt

Als de informatie over de ernst van de beperkingen wordt meegenomen, kunnen er naast de totale levensverwachting drie beperkingsvrije levensverwachtingen worden bepaald:

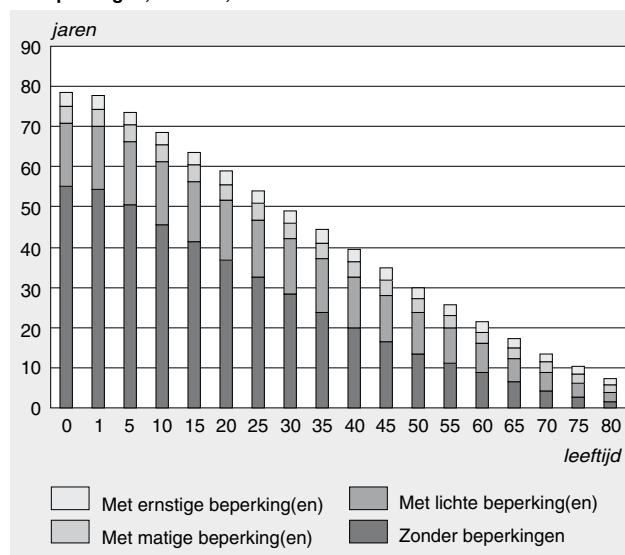
- de levensverwachting zonder ernstige beperkingen;
- de levensverwachting zonder matige of ernstige beperkingen (deze verwachting komt overeen met de eerder beschreven standaardmethode);
- de levensverwachting zonder lichte, matige of ernstige beperkingen.

Bij mannen was in 2008 de levensverwachting zonder ernstige beperkingen 75,0 jaar bij geboorte. De verwachting zonder matige of ernstige beperkingen was 70,9 jaar (het 'oude' cijfer) en de verwachting zonder lichte, matige of

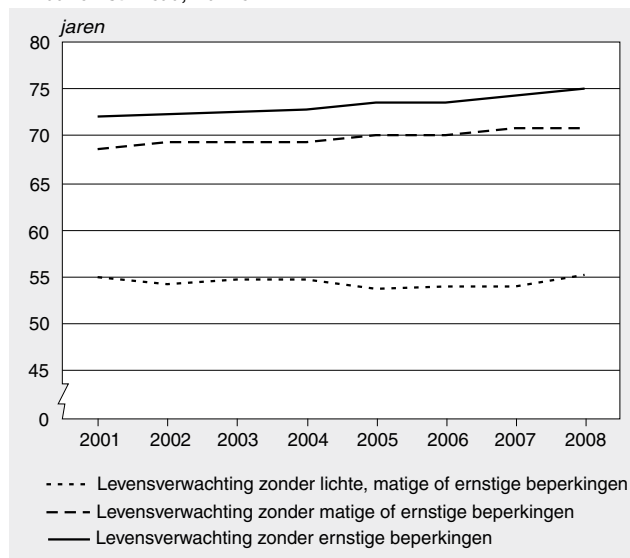
ernstige beperkingen was 55,3 jaar (*grafiek 4*). Sinds 2001 heeft de levensverwachting zonder (matige en) ernstige lichamelijke beperkingen zich positief ontwikkeld. Deze verbetering kan te danken zijn aan toegenomen gebruik van hulpmiddelen (bijvoorbeeld hoorapparaten) en chirurgische mogelijkheden (bijvoorbeeld staaroperaties of het plaatsen van kunstgewrichten). De levensverwachting zonder lichte, matige of ernstige beperkingen is constant gebleven.

Binnen de levensverwachting mét beperkingen neemt het gedeelte met lichte beperkingen de grootste plaats in. Bovendien neemt het aandeel met lichte beperkingen sinds 2001 iets toe. In 2008 kon een man bij geboorte verwachten ongeveer 55 jaar zonder lichamelijke beperkingen te leven, 16 jaar met lichte beperkingen, 4 jaar met matige beperkingen en 3 jaar met ernstige beperkingen (*grafiek 5*). Bij een 70-jarige man lagen deze cijfers op respectievelijk 4, 5, 2 en 2 jaar.

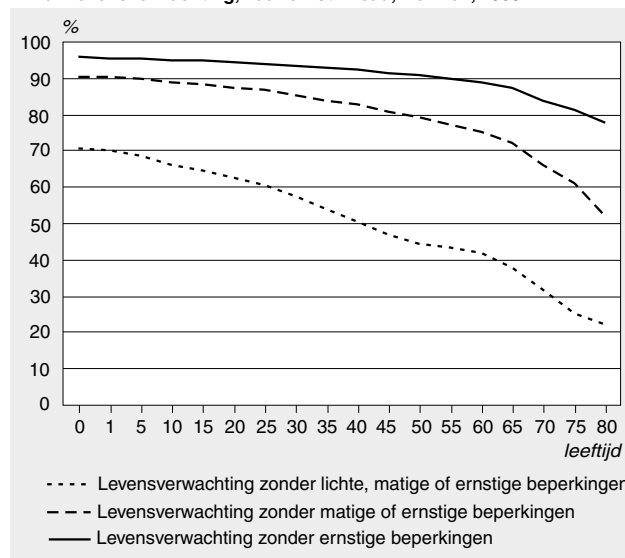
5. Verwacht aantal resterende levensjaren met en zonder lichamelijke beperkingen, mannen, 2008

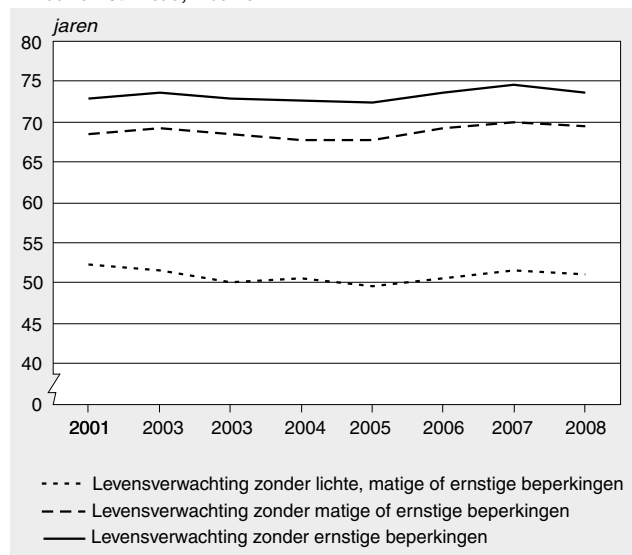
4. Levensverwachting zonder lichamelijke beperkingen bij geboorte naar ernstniveau, mannen

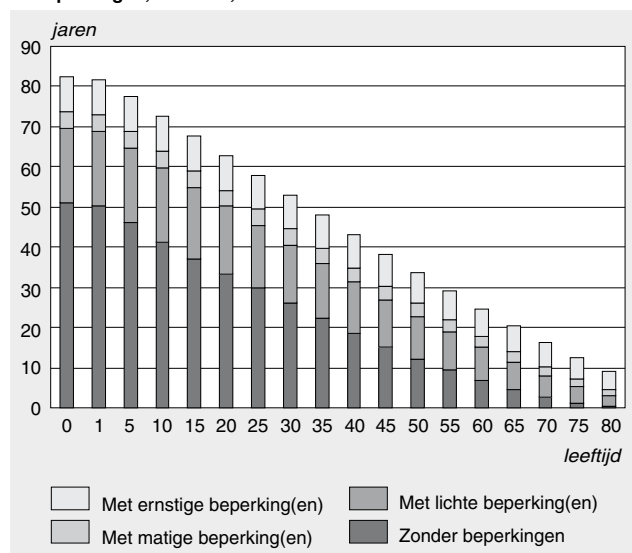
6. Levensverwachting zonder lichamelijke beperkingen als percentage van levensverwachting, naar ernstniveau, mannen, 2008

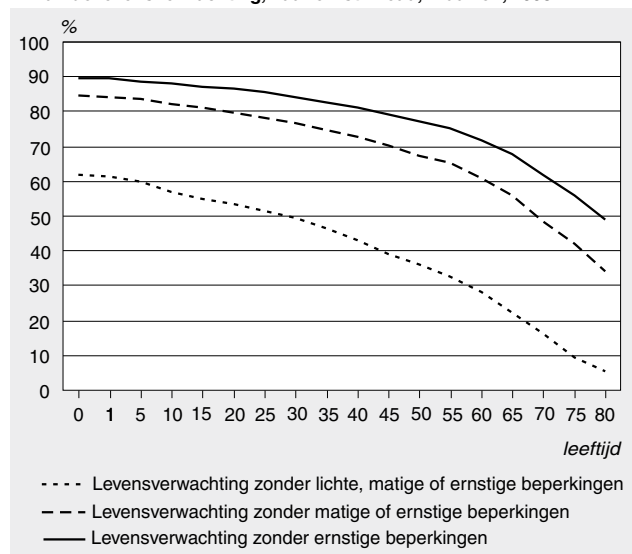
7. Levensverwachting zonder lichamelijke beperkingen bij geboorte, naar ernstniveau, vrouwen

8. Verwacht aantal resterende levensjaren met en zonder lichamelijke beperkingen, vrouwen, 2008

9. Levensverwachting zonder lichamelijke beperkingen als percentage van de levensverwachting, naar ernstniveau, vrouwen, 2008

Bij vrouwen is het beeld iets anders (*grafiek 7, 8 en 9*). Vergeleken met mannen leven vrouwen vooral minder jaren zonder beperkingen en meer jaren met ernstige beperkingen. Dat vrouwen gemiddeld meer jaren doorbrengen met ernstige dan met matige beperkingen, komt door de hoge prevalenties van ernstige beperkingen in de hoogste leeftijdsgroepen. Tussen 2001 en 2008 zijn er geen duidelijke veranderingen zichtbaar.

Op hogere leeftijden resteren er nauwelijks beperkingsvrije jaren en is het aandeel beperkingsvrije jaren, uitgedrukt als percentage van de totale levensverwachting, laag. Dit aandeel is ook lager dan bij mannen.

5. Beperkingen in horen, zien en bewegen afzonderlijk bekeken

De OESO-indicator van lichamelijke beperkingen wordt samengesteld op basis van de antwoorden op vragen over gehoorbeperkingen, visuele beperkingen en beperkingen bij het bewegen. Er kan echter ook afzonderlijk naar deze drie types beperkingen worden gekeken. In dat geval worden aanzienlijke verschillen zichtbaar tussen de types beperkingen, en ook in de manier waarop deze beperkingen mannen en vrouwen raken. Hierbij is weer de standaard werkwijze toegepast, waarbij de antwoordcategorieën 'ja, met grote moeite' en 'nee, dat kan ik niet' betekenen dat een respondent als 'lichamelijk beperkt' wordt geclassificeerd.

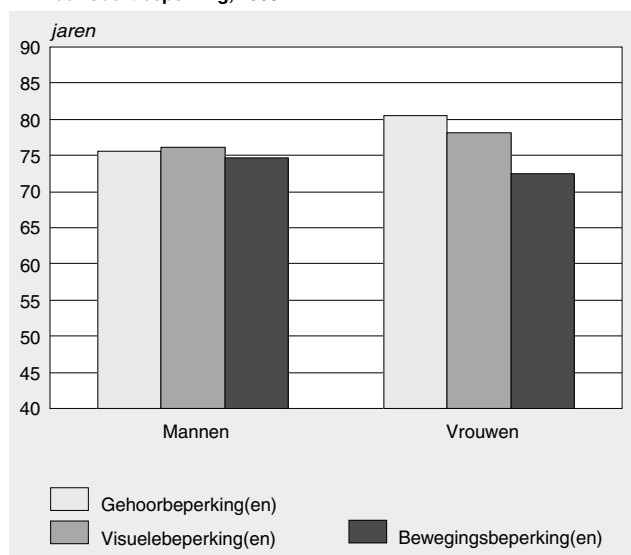
Bij mannen liggen de levensverwachting zonder gehoorbeperkingen, de levensverwachting zonder visuele beperkingen en de levensverwachting zonder bewegingsbeperkingen tamelijk dicht bij elkaar. In 2008 kon een man bij geboorte verwachten 76 jaar te leven zonder gehoorbeperkingen en ook 76 jaar zonder visuele beperkingen. De verwachting zonder bewegingsbeperking lag daar met 75 jaar iets onder (*grafiek 10*).

Bij vrouwen zijn er veel grotere verschillen tussen de beperkingsvrije verwachtingen bij geboorte. Het verwachte aantal jaren zonder gehoorbeperkingen was in 2008 met 80 jaar beduidend hoger dan bij mannen. Ook de verwachting van het aantal jaren zonder visuele beperkingen was voor vrouwen met 78 jaar hoger dan voor mannen. Aan de andere kant hebben vrouwen een lagere levensverwachting zonder beperkingen op het gebied van bewegen. Vooral bij de vraag 'Kunt u een voorwerp van 5 kilo, bijvoorbeeld een volle boodschappentas, 10 meter dragen' geven vrouwen vaker aan dat niet of slechts met grote moeite te kunnen.

Door de types beperkingsvrije levensverwachting uit te drukken als percentage van de totale levensverwachting, wordt duidelijk welk deel van het resterende leven een gemiddeld persoon van een bepaalde leeftijd nog door zal brengen zonder het betreffende type lichamelijke beperking. Ook geeft deze relatieve weergave aan hoe het vóórkomen van de verschillende types beperkingen zich ontwikkelt met de leeftijd.

Een 0-jarig jongentje kon in 2008 gemiddeld verwachten 97 procent van zijn leven zonder gehoorproblemen door te

10. Levensverwachting zonder lichamelijke beperkingen, naar soort beperking, 2008

brengen. Een 80-jarige man kon in datzelfde jaar verwachten nog 80 procent van het hem resterende leven zonder deze beperking door te brengen (*grafiek 11*). Bij visuele beperkingen is een ander patroon zichtbaar. Daar neemt het aandeel beperkingsvrije jaren maar weinig af met de leeftijd. Deze beperkingen komen op hogere leeftijd weliswaar iets vaker voor dan op lagere leeftijden, maar de verschillen zijn klein.

Bij de levensverwachting zonder beperkingen op het gebied van bewegen is een sterk leeftijdspatroon zichtbaar. Het aandeel beperkingsvrije jaren daalt van 95 procent bij geboorte tot 68 procent op de leeftijd van 80 jaar.

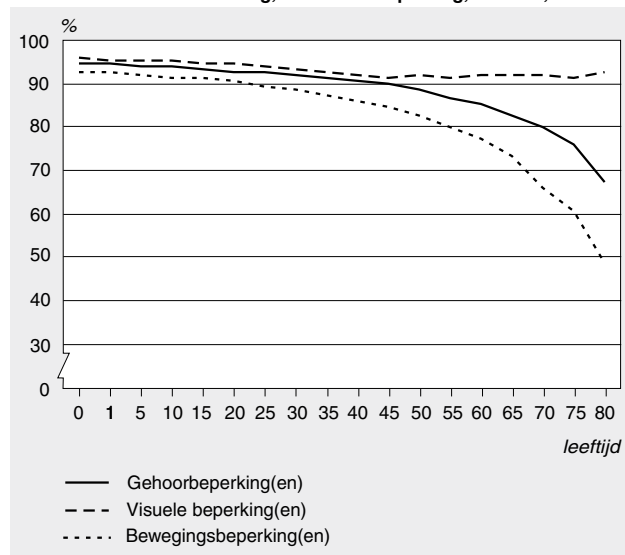
Bij vrouwen zijn de verbanden tussen leeftijd en het aandeel beperkingsvrije jaren anders dan bij mannen (*grafiek 12*). Zo blijft het aandeel resterende jaren zonder gehoorbeperkingen gedurende het hele leven boven de 90 procent (van 98 procent op leeftijd 0 tot 91 procent op leeftijd 80). Het aandeel vrouwen met een gehoorbeperking neemt wel toe met de leeftijd, maar minder sterk dan bij mannen. Ouderdomsslechthorendheid komt bij vrouwen minder voor, omdat bij hen de gehoordrempel (combinatie van frequentie en geluidsniveau die nog waarneembaar is) langzamer afneemt dan bij mannen (Kapteyn et al., 2009).

Visuele beperkingen nemen bij vrouwen juist sterker toe met het oplopen van de leeftijd dan bij mannen. Op 80-jarige leeftijd kan een vrouw nog maar 82 procent van het haar resterende leven verwachten door te brengen zonder visuele beperkingen. Ook uit ander onderzoek blijkt dat de leeftijdsspecifieke prevalenties van visuele beperkingen bij vrouwen hoger zijn dan bij mannen. Daarbij wordt het waarschijnlijk geacht dat de oorzaken van slechtziendheid voor mannen en vrouwen verschillen (Limburg, 2007).

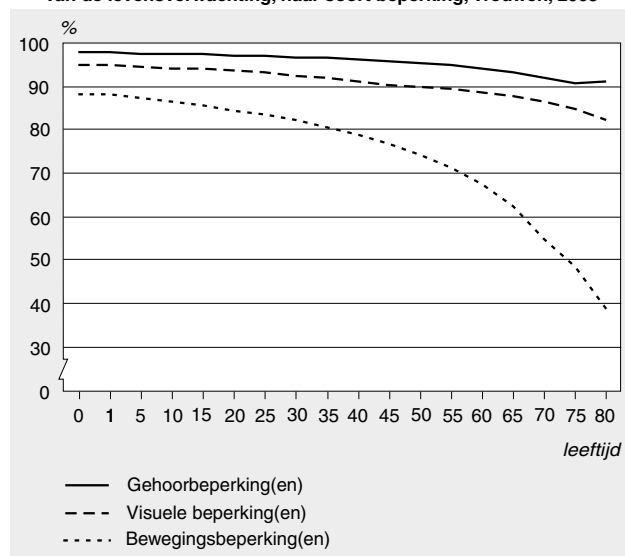
Zoals al bleek uit de absolute cijfers, hebben vrouwen vaker last van bewegingsgerelateerde beperkingen. Bij de relatieve cijfers is dat duidelijk terug te zien. Bij geboorte kon een vrouw in 2008 verwachten ongeveer 88 procent van haar leven zonder bewegingsbeperkingen door te brengen (mannen: 95 procent). Het voorkomen van bewegingsbeperkingen neemt bij vrouwen sterk toe met het

oplopen van de leeftijd, sterker nog dan bij mannen. Van de resterende levensverwachting van een 65-jarige vrouw is gemiddeld nog maar 63 procent zonder deze bewegingsbeperkingen en op 80-jarige leeftijd zelfs nog maar 39 procent.

11. Levensverwachting zonder lichamelijke beperkingen als percentage van de levensverwachting, naar soort beperking, mannen, 2008

12. Levensverwachting zonder lichamelijke beperkingen als percentage van de levensverwachting, naar soort beperking, vrouwen, 2008

6. Belemmeringen volgens de ADL-indicator

Beperkingen op het gebied van horen, zien en bewegen kunnen een opmaat vormen tot belemmeringen in het kunnen uitvoeren van dagelijkse levensverrichtingen. De vaardigheid om algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL) te kunnen uitvoeren wordt in de Gezondheidsenquête bevraagd met behulp van de ADL-indicator. Deze indicator is gebaseerd op vragen over de volgende tien levensverrichtingen:

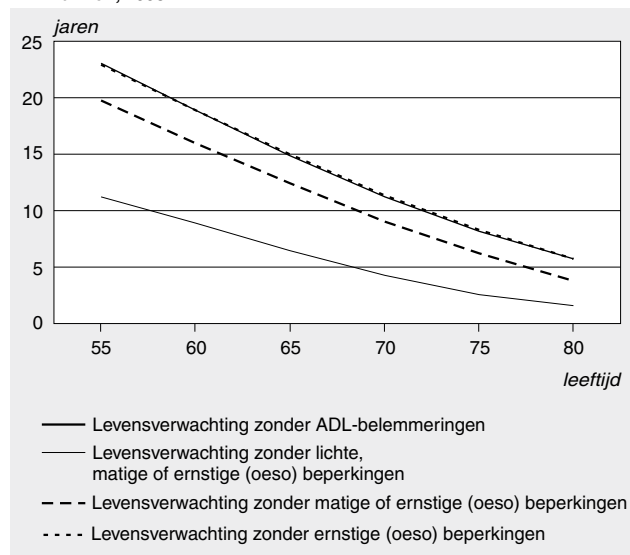
- eten en drinken;
- gaan zitten en opstaan uit een stoel;
- in en uit bed stappen;
- aan- en uitkleden;
- zich verplaatsen naar een andere kamer op dezelfde verdieping;
- de trap op- en aflopen;
- de woning verlaten en binnengaan;
- zich verplaatsen buitenshuis;
- het gezicht en de handen wassen;
- zich volledig wassen.

De vier antwoordcategorieën op deze vragen zijn: zonder moeite; met enige moeite; met grote moeite; alleen met hulp van anderen. Als een respondent minstens één van de vragen beantwoordt met 'met grote moeite' of 'alleen met hulp van anderen' wordt hij of zij geclassificeerd als 'belemmerd' in het kunnen uitvoeren van algemene dagelijkse levensverrichtingen. Door vanuit de Gezondheidsenquête, voor mannen en vrouwen afzonderlijk, leeftijdsspecifieke prevalenties van het voorkomen van ADL-belemmeringen te bepalen, kan de levensverwachting zonder ADL-belemmeringen worden geschat.

De vragen over ADL worden binnen de Gezondheidsenquête alleen gesteld aan personen van 55 jaar of ouder. Daarom is het niet zinvol een levensverwachting zonder ADL-belemmeringen te berekenen voor leeftijden lager dan 55 jaar.

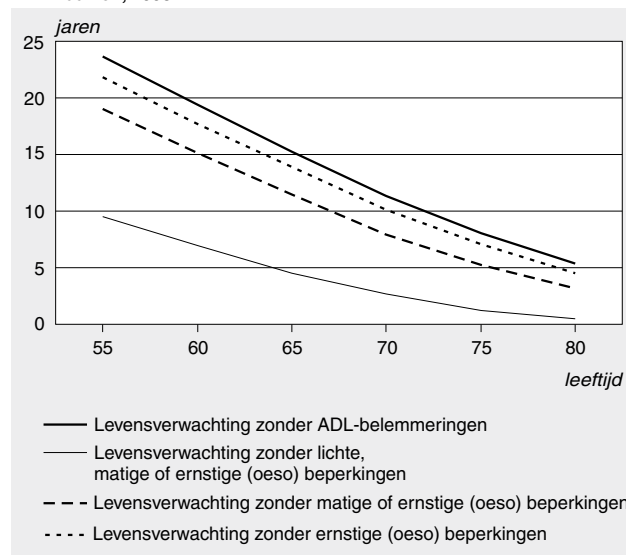
In 2008 was de levensverwachting zonder ADL-belemmeringen 23 jaar voor mannen van 55 jaar. Op de leeftijd van 80 jaar was deze verwachting nog 5,8 jaar (*grafiek 13*). Deze verwachtingen zijn vrijwel gelijk aan de levensverwachtingen zonder ernstige (OESO-)beperkingen.

13. Levensverwachting zonder beperkingen, ADL en OESO indicator, mannen, 2008

Bij vrouwen is op de leeftijd van 55 jaar de levensverwachting zonder ADL-belemmeringen 23,6 jaar (*grafiek 14*). Op 80-jarige leeftijd is dat nog 5,3 jaar. De levensverwachting zonder ADL-belemmeringen is bij vrouwen iets hoger dan de levensverwachting zonder ernstige (OESO-)beperkingen.

14. Levensverwachting zonder beperkingen, ADL en OESO indicator, vrouwen, 2008

7. Conclusie

Er zijn grote verschillen in de aard en ernst van lichamelijke beperkingen. Het berekenen van de levensverwachting zonder lichamelijke beperkingen kan dan ook op verschillende manieren worden benaderd. De levensverwachting zonder lichte, matige of ernstige beperkingen blijkt voor mannen bij geboorte rond de 55 jaar te liggen. Bij vrouwen is dit 51 jaar. De levensverwachtingen zonder matige of ernstige beperkingen liggen met ongeveer 70 jaar veel dicht bij de totale levensverwachting. De meeste jaren met lichamelijke beperkingen worden doorgebracht met lichte beperkingen. Het is echter van belang om ook oog te hebben voor deze lichtere vormen van beperkingen, omdat deze de opmaat kunnen vormen voor ernstiger varianten. Verder hebben vrouwen gemiddeld meer jaren te kampen met ernstige lichamelijke beperkingen dan mannen.

Vrouwen hebben een lagere levensverwachting zonder bewegingsbeperkingen dan mannen. Daar staat tegenover dat ze duidelijk meer jaren zonder gehoorbeperkingen kunnen verwachten. De levensverwachting zonder belemmeringen in het kunnen verrichten van algemene dagelijkse levenshandelingen is voor mannen ongeveer even hoog als de levensverwachting zonder ernstige beperkingen, en voor vrouwen zelfs iets hoger. Dit ondersteunt het idee dat lichamelijke beperkingen van lichte en matige ernst vaak vooraf gaan aan ernstiger beperkingen en belemmeringen in het kunnen verrichten van algemene dagelijkse levenshandelingen.

Literatuur

Deeg, D.J.H., 2010, Should we worry about mild disability? http://www.ined.fr/fichier/t_telechargement/27585/telechargement_fichier_en_793_deeg.pdf

Hoeymans, N., J.M. Timmermans, M.M.Y de Klerk, A.H. de Boer, D.J.H. Deeg, J.L. Poppelaar, F. Thissen, J.C. Drooglever Fortuijn en A.E.M. de Hollander, 2005, Gezond

actief: de relatie tussen ziekten, beperkingen en maatschappelijke participatie onder Nederlandse ouderen. Rapport 270054001/2005. RIVM, Bilthoven.

Jagger, C., B. Cox, S. le Roy en EHEMU, 2006, Health expectancy calculation by the Sullivan method. Third edition. EHEMU Technical Report, september 2006.

Kapteyn, T.S., P.J.J. Lamoré en R.A. Tange, 2009, Gehoor en leeftijd. In: Nederlands Leerboek Audiologie, par. 7.2.5. Nederlandse Vereniging voor Audiologie. <http://www.audiologieboek.nl>.

Limburg, H., 2007, Epidemiologie van visuele beperkingen en een demografische verkenning. Health information services, Grootebroek.

Verbrugge, L.M. en A.M. Jette, 1994, The disablement process. Social Science and Medicine 38(1), blz 1–14.

Bijlage

Tabel
Levensverwachting en levensverwachting zonder lichamelijke beperkingen, mannen en vrouwen, 2001–2008

		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Mannen	<i>leeftijd jaren</i>								
Levensverwachting	0 jaar	75,8	76,0	76,2	76,9	77,2	77,6	78,0	78,3
	65 jaar	15,5	15,6	15,8	16,3	16,4	16,7	17,0	17,3
Levensverwachting zonder lichte, matige of ernstige lichamelijke beperkingen	0 jaar	54,9	54,3	54,8	54,7	53,8	54,0	53,9	55,3
	65 jaar	5,0	5,2	5,7	5,5	5,7	5,4	5,7	6,5
Levensverwachting zonder matige of ernstige lichamelijke beperkingen	0 jaar	68,7	69,4	69,4	69,3	70,2	70,2	70,7	70,9
	65 jaar	10,9	11,3	11,9	11,4	12,4	12,1	13,1	12,4
Levensverwachting zonder ernstige beperkingen	0 jaar	72,0	72,4	72,6	72,9	73,5	73,6	74,4	75,0
	65 jaar	12,8	13,1	13,6	13,4	14,2	14,1	14,7	15,0
Levensverwachting zonder beperkingen op het gebied van horen	0 jaar	73,2	73,8	74,3	74,7	74,4	75,7	75,9	75,7
	65 jaar	13,6	13,9	14,5	14,6	14,5	15,3	15,7	15,4
Levensverwachting zonder beperkingen op het gebied van zien	0 jaar	73,5	73,7	73,9	74,5	74,6	75,2	75,8	76,2
	65 jaar	14,3	14,3	14,8	15,3	15,3	15,7	16,2	16,4
Levensverwachting zonder beperkingen op het gebied van bewegen	0 jaar	72,4	72,5	72,6	72,6	73,8	73,6	74,2	74,7
	65 jaar	13,0	13,0	13,3	12,9	14,2	13,7	14,6	14,4
Levensverwachting zonder beperkingen in algemene dagelijkse levensverrichtingen	65 jaar	13,3	13,2	14,0	13,4	14,1	14,8	14,7	14,9
Vrouwen									
Levensverwachting	0 jaar	80,7	80,7	80,9	81,4	81,6	81,9	82,3	82,3
	65 jaar	19,3	19,3	19,5	19,8	20,0	20,1	20,5	20,5
Levensverwachting zonder lichte, matige of ernstige lichamelijke beperkingen	0 jaar	52,4	51,7	50,0	50,6	49,7	50,6	51,5	51,1
	65 jaar	5,4	4,6	5,3	4,7	4,6	4,6	5,4	4,6
Levensverwachting zonder matige of ernstige lichamelijke beperkingen	0 jaar	68,5	69,2	68,6	67,8	67,8	69,2	69,9	69,5
	65 jaar	10,6	11,3	11,4	10,5	11,0	11,9	12,1	11,4
Levensverwachting zonder ernstige beperkingen	0 jaar	72,8	73,5	72,9	72,8	72,4	73,7	74,6	73,6
	65 jaar	13,1	13,9	13,8	13,0	13,5	14,1	14,4	13,9
Levensverwachting zonder beperkingen op het gebied van horen	0 jaar	78,8	78,4	79,2	79,5	79,8	79,7	80,5	80,5
	65 jaar	17,7	17,5	18,1	18,3	18,7	18,3	19,2	19,1
Levensverwachting zonder beperkingen op het gebied van zien	0 jaar	77,9	77,2	77,6	77,8	77,1	77,9	78,5	78,2
	65 jaar	17,8	17,1	17,9	17,9	17,4	18,1	18,1	17,9
Levensverwachting zonder beperkingen op het gebied van bewegen	0 jaar	71,1	72,2	71,5	71,1	71,4	72,7	72,7	72,6
	65 jaar	11,7	13,0	12,8	12,1	12,5	13,5	13,3	12,8
Levensverwachting zonder beperkingen in algemene dagelijkse levensverrichtingen	65 jaar	14,5	14,6	14,9	14,6	14,4	15,1	15,5	15,3